

ἀρίστην πρὸς ἐξιλέωσιν τῶν πρότερον ἡμαρτημένων μοι· ἐὰν δὲ αἱ λέξεις καὶ τὰ διανοήματα ἦναι ὅπως οὖν ποιητικὰ αἴτιος εἶναι ὁ Φαῖδρος ὅστις μὲ ἠνάγκασε νὰ τὰ μεταχειρισθῶ. Σύγγνωθί μοι λοιπὸν διὰ τὸν πρῶτον λόγον μου καὶ εὐαρεστήθητι διὰ τοῦτον τὸν δεύτερον, ἵλεως δὲ γενοῦ μοι ὅπως μήτε ἀρχιρέσης μήτε ἐλαττώσης δι' ὀργὴν τὴν ἐρωτικὴν μου τέχνην, ἣν μοι ἐδώρησας, χάρισαι δὲ νὰ ἦμαι εἰς τὸ ἐξῆς ἔτι μᾶλλον ἢ νῦν ἐντιμος καὶ εὐυπόληπτος παρὰ τοῖς καλοῖς. Ἐὰν δὲ ἐν τῷ προλαβόντι λόγῳ ὁ Φαῖδρος καὶ ἐγὼ εἴπομεν βαρὺ τι καὶ ἀναξιοπρεπὲς εἰς τὴν θεότητά σου, ἀποδίδων τὴν αἰτίαν τῶν τοιούτων βλασφημιῶν εἰς τὸν Δυσίαν τὸν πατέρα τοῦ λόγου, ἀπόσπασχί τον ἀπὸ τοὺς τοιούτους ἀσεβεῖς λόγους, καὶ τρέφον αὐτὸν ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν, ὡς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Πολέμαρχος ἐπασχολεῖται εἰς αὐτήν, ἵνα καὶ οὗτος ὁ ἐραστὴς τοῦ ὁ Φαῖδρος μὴ ἀμφιταλαντεύηται εἰς τὸ μετὰ ταῦτα, ὡς ἐν τῷ παρόντι, μεταξὺ τῶν κενῶν τούτων ῥητορικῶν γυμνασμάτων καὶ τῆς ἀληθοῦς σοφίας, ἀλλ' ἀσχολῆται ὁλοσχερῶς εἰς τὸν ἔρωτα συνδυαζόμενον μετὰ φιλοσοφικῶν λόγων.*

(Ἐπεταὶ συνέχεια.)

ΑΠΟΔΗΜΗΤΟΥ ΑΝΑΜΝΗΣΕΩΝ

ΑΠΟΞΕΓΓΡΑΜΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ (¹).

Νεκροταφείου ἑλλειψίς καὶ ἐνταφιασμοὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις. — Αἵτια καὶ ἀποτελέσματα. — Θρησκευτικὰ κληροδοτήματα. — Διαισθητικαὶ, αἷμα λείψανα, πληθὺς ἐορτῶν. — Ἐνθαρρύνουσι τὴν ἀργίαν καὶ τὴν ψευδομαρτυρίαν. — Ξαυέριος Σκρόφανις καὶ Ἑλένη Ματαράγκα. — Παναγύρεις.

Ἢ Ζάκυνθος στερεῖται νεκροταφείου· — καὶ διατί; Διότι οἱ μὲν ἱερεῖς, συνειθισθέντες ἀπ' αἰώνων ἤδη νὰ θάπτωσι τοὺς νεκροὺς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀμειβομένοι διὰ τε τὴν ἐνταφίαν καὶ τὰ μνημόσυνα καὶ λαμβάνοντες διὰ τοῦτο κληροδοτήματα, ἀποστρέφονται τὸ νεκροταφεῖον, οἱ δὲ κάτοικοι, ἕνεκα τῆς παλαιᾶς καὶ ἐρριζωμένης ἔξωτος, πιστεύουσιν ἦττον ὅσιον τὸν περιέχοντα καὶ οὐχὶ περιεχόμενον ἐν ἐκκλησίᾳ τόπον. Ἢ δὲ δοξασία αὕτη, κοινὴ ἀνὰ πᾶσαν τὴν πρώην Ἰόνιον Πολιτείαν, καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς πόλεσιν ἐν αἷς δι' ἰδιαίτερου κανονισμοῦ καθιερώθη καὶ ὑπάρχει νεκροταφεῖον καθίστησι σπανίαν τὴν χρῆσιν αὐτοῦ· οὕτως ἐν Κερκύρᾳ πᾶσαι αἱ οἰκογένειαι, καὶ ἰδίως αἱ ἀριστοκρατικαί, προτιμῶσι τὴν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐνταφίαν τῶν ἀποθνήσκόντων συγγενῶν αὐτῶν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ ἐν Ζακύνθῳ κατὰ τοῦτο ἀξιοκατάκριτος ἀμέλεια

τῆς ἀγγλικῆς προστασίας ὀφείλει ἰδίως νὰ ἐπισύρῃ τὴν ἡμετέραν μομφήν, διότι ὅ,τι οἱ Ἀγγλοὶ ᾔθελαν ἐν Ἑπτανήσῳ τοῦτο καὶ ἐγένετο (μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ἀνατροπῆς τῶν τελεσιδικίων ἀποφάσεων!), μὴ λησμονήσωμεν ὅμως ὅτι τὸ τοῦ νεκροταφείου ζήτημα περιεῖχεν ἐμμέσως καὶ τι ἐκκλησιαστικόν, διότι ὅτε πρό τινων ἐτῶν ἐπαρχὸς τις Ζακύνθιος ἐπέμεινεν ἐπιδιώκων τὴν σύστασιν νεκροταφείου, τοσοῦτον ἐταράχθησαν οἱ ἱερεῖς τῆς πόλεως, ὥστε ὁ ἀρχιερεὺς (¹), φύσει πρᾶος, φοβηθεὶς ἱερτικὴν στάσιν, ἀντέστη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τούτου· ἀλλὰ νῦν ἰδίως, καὶ ἔτι μᾶλλον, ἀξιοκατάκριτος εἶναι ἡ ἑλληνικὴ τῆς νήσου ἀρχὴ, διότι ἐν ᾧ ῥητῶς τὸ Βασ. Διάταγμα τῆς 28 Μαρτίου 1834 ἀπαγορεύει τοὺς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ ταῖς πόλεσιν ἐνταφιασμοὺς καὶ ἐν ᾧ τὸ ἐλάχιστον τῶν παλαιῶν ἐπαρχιῶν χωρίον ἔχει κοιμητήριον, ἐπιτρέπει καὶ μετὰ τὴν ἑνωσιν τὸ ἄτοπον τοῦτο μὴ φροντίζουσα περὶ νεκροταφείου (²). Ὁ ἀὐτὸς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις εἶναι πάντοτε μεμολυσμένος, τὸ ἔδαφος ὑγρὸν, αἱ πλάκες διεσπασμέναι, ἡ δὲ νοσώδης ἀτμοσφαῖρα τῆς ἐκκλησίας, ἐπιδρῶσα καὶ ἐπὶ τοὺς ἐκκλησιαζομένους καὶ ἐπὶ τὴν ἐξωτερικὴν, γεννᾷ βεβόησιν ἢ ὑποθάλλει ἀσθενείας. Δὲν ἐνθυμούμαι νῦν ἀκριδῶς, ἀλλ' ἐγένετο ἐσχάτως ὁ ὑπολογισμὸς, πόσαι μυριάδες, δύο ἢ τρεῖς, ἐτάφησαν ὑπὸ τὰς πλάκας τῆς Ἀναλήψεως, ἀρχαιοτάτης ἐκκλησίας τῆς Ζακύνθου, ἀπὸ τῆς κτίσεως αὐτῆς· ὁ εἰσερχόμενος εἰς αὐτὴν εἰσπνέει ἀέρα μεμολυσμένον, ἀληθῆ θάνατον, καὶ παρὰ πολλῶν ἐνοριτῶν ἤκουσα ὅτι οὐδέποτε ἐκκλησιαζόνται εἰς τὴν ἐκκλησίαν ταύτην, διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ διαμείνωσιν ἐπὶ πολὺ ἐν αὐτῇ. Τὸ κατ' ἐμὲ, ὅσάκις εἰσῆλθον εἰς ἐνοριακὸν τινα τῆς Ζακύνθου ναὸν, ἡσθάνθην μὲν συστελλομένην καὶ πιεζομένην τὴν καρδίαν μου, διανοούμενος ὅτι ἐπάτουν χῶμα ἀντικαταστήσαν τὸν ὁμοίον μου, ἡ δὲ ἀναδιδομένη ἐκ τῆς γῆς θανατικὴ ὁσμὴ καὶ ὑγρασία μὲ ἠνάγκασε πάντοτε νὰ σπεύσω πρὸς ἐξοδον.

Εἶπον ἀνωτέρω ὅτι ἡ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐνταφίαις ἐπισύρει αὐταῖς κληροδοτήματα· ἀλλὰ τὸ κέρδος τοῦτο δὲν πρέπει ν' ἀποδοθῇ μόνον εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀποθνήσκοντος νὰ εὐεργετήσῃ τὸ ἱερόν, — καὶ τοὺς περιέποντας αὐτὸ, — ἐνθα αὐτὸς τε καὶ τὰ προσφιλῆ μέλη τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ θέλουσι κοιμηθῇ τὸν αἰώνιον ὕπνον. Παρατήρησα ὅτι οὐδέποτε ἀναγινώσκεται ἐν Ζακύνθῳ διαθήκη, μὴ περιέχουσα πολλὰ μικρὰ κληροδοτήματα εἰς πλείον

(¹) Ν. Κοκκίνης, ἐσχάτως ἀποθανών.

(²) Ὅτε τῇ 1833 ἐνέσκηψεν εἰς Ζάκυνθον ἡ χολέρα, τὰ θύματα αὐτῆς ἐθάπτοντο ἐν νεκροταφείῳ ἐπίτηδες παρασκευασθέντι καὶ οὐ μακρὰν τοῦ ΝΔ μέρους τῆς πόλεως κειμένῳ· ὁ περίβολος οὗτος δύναται καλλίστῃ γὰρ εἶσθῃ γῇ ὡς κοιμητήριον τῆς πόλεως.

(¹) Ἰδε φυλλάδ. 422, 15 Ὀκτωβρίου, σελ. 277.

νας τῆς μιᾶς καὶ τῶν δύο ἐκκλησίας· ἡ δ' ἐξίς αὕτη μοῖ φαίνεται καταγομένη ἐκ ξενικῆς τινος παραπλησίως ἔξεως, τῆς κατὰ τὸν μεσαιῶνα παρὰ Λατίνοις κρατούσης. Ἡ ἐνετικὴ κυριαρχία διὰ τῆς ἐν ταῖς ἑπτὰ νήσοις πρωτοκαθεδρίας καὶ πολυτελείας τοῦ λατινικοῦ κλήρου μετέδωκεν ἀνεπαισθήτως λατινικὰς τινὰς συνηθείας καὶ ἔθιμα εἰς τὸν ἐν Ἑπτανήσῳ ἑλληνικὸν κλῆρον, ὡς διὰ τῶν ἀποικησάντων ἐν αὐταῖς ἰταλῶν προσέδοτο τῇ ἑλληνικῇ τῆς Ἑπτανήσου κοινωνίᾳ πλείστας ἰταλικὰς καὶ ἰδίως ἐνετικὰς ἔξεις. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑνετίας, τοῦ μόνου μεσαιωνικοῦ καὶ μάλιστα ἰταλικοῦ κράτους, ὅπερ εὐτόλμως καταπολέμησε καὶ ἐξουδένωσε τὴν ἐπὶ τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ ἐξουσίαν καὶ τὴν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ αὐτοῦ πράγματα ἐπέμβασιν τοῦ Πάπα, σημειοῦται ὡς σπουδαῖον συμβάν (1372 μ. Χ.) ἡ ἐξῆς διαφορὰ τῆς ἐνετικῆς κυβερνήσεως πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Ἑνετίας, ἡ οὐδὲν βεβαίως τὸ πνευματικὸν κεκτημένη, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ γάλλος ἱστορικὸς *Dagu*· «*Συνήθεια ἦτο τότε ἐν ταῖς πλείσταις καθολικαῖς χώραις, νὰ μὴ δύναται τις ἀποθνήσκων νὰ μὴ κληροδοτήσῃ τι εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἡ συνήθεια αὕτη ἐπιμελῶς ὑπεβάλλθη ὑπὸ τε τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἐφημερίων, οἵτινες ἔφθασαν καὶ μέχρις ἀρρήσεως ταφῆς εἰς τοὺς μὴ ἀποτίοντας ἐν τῇ διαθήκῃ τὸν φόρον τοῦτον.*»

» Ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἑνετίας ἦτο κατ' ἀρχὰς πτωχὸς μᾶλλον· μόνον εἰσόδημα εἰσέπραττε τέλος τι ἐπὶ τῶν διαθηκῶν· διὸ καὶ ἐπωνομάζετο ἐπίσκοπος τῶν τεθνεώτων, *vescovo de'morti*.

» Τούτων δέ τις τῶν ἐπισκόπων, κρίνων πιθανῶς ὅτι οἱ ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς ἐπισκοπῆς θανατιῶντες δὲν ἀπέσπων εὐκόλως τὰ ἴδια ἀγαθὰ πρὸς ὄφελος τοῦ κλήρου, ἔκρινεν εὐλογον νὰ ἐπιβάλλῃ αὐτὸς φόρον καὶ ὄριση τὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὀφειλόμενον δασμὸν εἰς τὸ δέκατον ἐκάστης κληρονομίας. Ὁ δὲ πάπας, εἰς ὃν ὑπέβλεπε τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἄνευ δισταγμοῦ ἐνέκρινεν αὐτὴν διὰ βούλλας· ἡ κυβερνήσις ὁμῶς ἰσχυρῶς ἀντέστη κατὰ φορολογίας, ἥτις μετὰ δέκα διαδοχὰς μετεβίβαζεν ἀναγκαίως πᾶσαν τὴν ἰδιωτικὴν περιουσίαν εἰς χεῖρας τοῦ κλήρου ⁽¹⁾.

Τὸ ἐπιβλαβὲς τῆς κατακόρου ταύτης ξενικῆς ἔξεως τοῦ κληροδοτεῖν μέγα μέρος τῶν ἰδίων εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατιδὼν καὶ ὁ ἰόνιος νομοθέτης τοῦ 1841 ἐφρόντισε φρονιμώτατα νὰ ἀποκόψῃ αὐτὴν, κηρύξας μὲν ἀνίσχυρον πᾶσαν μεταξὺ ζώντων ἢ ἐνδιάθηκον διάταξιν γενομένην πρὸς ὄφελος ἐκκλησιῶν, μοναστηρίων ἢ ἄλλων θρησκευτικῶν καταστημάτων, ἐπιτρέψας δὲ μόνον τὴν ἐφάπαξ δωρεάν ἢ κληροδότησιν ποσοῦ μὴ ὑπερβαίνοντος τὰς δέκα στερλί-

νας λίτρας (ἄρθρ. 805 τοῦ ἰονίου Ἀστ. Κώδικος). Ἐνεκα δὲ τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης, ἐν ταῖς νεωτέροις διχθήκαις παρατηρεῖται ὁρμαθὸς κληροδοτήσεων εὐτελῶν, ἐνὸς ἢ δύο ταλλήρων εἰς ἐκάστην ἐκκλησίαν.

Καὶ ἡ ἰταλικὴ δὲ δεισιδαιμονία ἀφῆκεν ἵχνη πολλὰ παρὰ τοῖς κατοικοῖς τῆς νήσου· τὴν δὲ δεισιδαμονίαν ταύτην, ἀντὶ νὰ καταπολεμήσωσι, παρεδέχθησαν καὶ ἐνισχύουσιν, ὡς μὴ ὄφελον, οἱ Ἕλληνες ἱερεῖς. Πληθὺς ἁγίων λειψάνων ἐν Ζακύνθῳ ἐσωρεύθησαν ἐκ πάσης τῆς οἰκουμένης, πλήν δὲ τοῦ σώματος τοῦ ἐπισκόπου Αἰγίνης, περὶ οὗ θέλομεν ὁμιλῆσαι κατωτέρω, ὑπάρχει καὶ ἕτερόν τι, μεγίστης τιμῆς ἐν Ζακύνθῳ ἀπολαῦον, ἁγίου τινὸς Ἰωσήφ τοῦ ἐκ Κρήτης, νομίζω, εἰς ὃ, ἀκέφαλον ὄν (διὸ καὶ ὑπὸ τοῦ πλήθους ἅγιος Ἰωάννης καλεῖται), προστεθὴ κεφαλὴ πτώματος μὴ ἁγίου, φρικώδη ἐντύπωσιν εἰς τὸν θεώμενον ἐμποιοῦσα, ὡς παρὰ πολλῶν ἤκουσα, διότι ἐγὼ δὲν ἐπεσκέφθην τὸν ἅγιον τοῦτον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πανηγύρεως καθ' ἣν μένει ἐκτεθειμένος τοῖς πιστοῖς εἰς προσκύνησιν ⁽¹⁾.

Ἐπὶ μῆνας ὅλους, ἰδίως δὲ κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος, πανήγυρις διαδέχεται πανήγυριν καὶ οἱ κάτοικοι ἅπαντες ἀπὸ ἐκκλησίας ἑορταζούσης εἰς ἑορτάζουσιν ἐκκλησίαν μεταβαίνουσιν ἀπαύστως, ἀντὶ νὰ εὐαρεστῶσιν εἰς τὸν θεόν, ἐργαζόμενοι μὲν ὑπὲρ τῶν ἰδίων οἰκογενειῶν, ἀρκούμενοι δὲ εἰς τὰς τακτικὰς ἡμέρας τῆς ἀναπαύσεως καὶ τὰς ἐξεχούσας ἑορτάς τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας. Ὁ ἀκέφαλος ἅγιος Ἰωάννης ἢ Ἰωσήφ, παραδείγματος χάριν, περὶ οὗ ἀνωτέρω εἶπον, τιμᾶται διὰ δεκαπενθήμερον ἀργίας χορῶν, ᾠσμάτων καὶ καταλύσεως οἴνου καὶ παστελλίων, —διότι τί ἄλλο εἶναι δεκαπενθήμερος πανήγυρις ἐν Ζακύνθῳ; Εἰς διατήρησιν δὲ τῶν ἔξεων τούτων συνέτεινον οὐκ ὀλίγον καὶ αἱ ὑπὸ τοῦς Ἀγγλοῦς ἐντόπιοι ἀρχαὶ καὶ αὐτὴ ἡ νεωτέρα νομοθεσίς τῶν ἰονίων νήσων.

Ἄν καὶ οἱ Ἀγγλοὶ ἠπόρουν καὶ κατέκρινον τὴν ἔνεκα τοῦ πλήθους τῶν ἑορτῶν ἀργίαν οὐδὲν ὁμῶς ἐπραξαν, ἐμμέσως καὶ, πρὸς ἐλάττωσιν τοῦ κκοῦ, ἀφέντες νὰ καθιερωθῇ αὕτη καὶ νομοθετικῶς· ἔνεκα δὲ τούτου ἡ διὰ τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα φειδωλίαν τῆς ἑλληνικῆς νομοθεσίας σπουδαία ἐλάττωσις τῶν μὴ ἐργασίμων ἐν τοῖς γραφείοις ἡμερῶν ἐνέπλησεν ἀπορίας οὐ μόνον τοὺς ἀπλουστέρους καὶ ἀμαθεστέρους τῶν κατοίκων, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τῶν εἰς τὰς ἀνω-

(1) Σημειωτέον ὅτι καὶ αἱ λοιπαὶ νῆσοι τοῦ πρώην ἰονίου Κράτους ἐπεδίωξαν, ἀπέκτησαν καὶ κατέχουσιν ἅγια λείψανα, ἀναμνησκουσαι τοὺς Ἑνετοὺς οἵτινες, ὡφελούμενοι ἐμπορικῶς τὰ μέγιστα ἐκ τῶν ἁγίων ὑμῶν πανηγύρεων, ἐσωρεύσαν ἐν Ἑνετίᾳ πανταχόθεν συναγέραντες παντοδαπὰ ἅγια λείψανα, καὶ μάλιστα, μὴ κατορθώσαντες ν' ἀγοράσωσιν, ἐκλεψάν τὸ τοῦ ἁγίου Ταρασίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. (*Dagu*, αὐτόθι τόμ. Α' βιβλ. Β')

(1) *Dagu*, *histoire de Venise*, IX. XX. σ. 172.

τέρας κοινωνικὰς τάξεις ἀνηκόντων, θεωρηθεῖσα τοσούτῳ μείζων ἀσέβεια, καθ' ὅσον οὐδ' ὑπ' αὐτῶν τῶν μὴ ὀρθοδόξων Ἀγγλων ἐταλμήθη. ὑπὸ τοὺς Ἀγγλους, ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν εἰς ἀργίαν καθιερωμένων ἑορτῶν καὶ πνιγύρεων, τὰ δημόσια γραφεῖα ἐκλείοντο συχνότατα· ὁ δὲ θέλων νὰ βεβαιωθῇ περὶ τούτου δύναται ν' ἀνοίξῃ τὴν Ἰόνιον Πολιτικὴν Δικονομίαν τοῦ 1841 καὶ τὰς Πράξεις τῶν διαφόρων ἰονίων κοινοβουλίων, — ἰδίως δὲ τῶν ἐλευθέρων ἐν οἷς ἕκαστος βουλευτὴς προέτεινε κατ' ἔτος νέαν ἑορτὴν, πολλοὶ, πιθανῶς, τὴν ἰδίαν ἐαυτῶν, — καὶ ἐν τοῖς ἄρθροις 24 — 36 τῆς Δικονομίας καὶ ταῖς σχετικαῖς τροπολογίαις καὶ προσθήκαις τῶν κοινοβουλίων θέλει παρατηρήσει ὅτι, πλὴν τῶν τριμήνων τοῦ θέρους καὶ τοῦ τρυγετοῦ δικαστικῶν σχολῶν, — ἐνίοτε δὲ καὶ τετραμήνων (ἐν Κερκύρᾳ καὶ Παξοῖς), — τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν ἐπισήμως σχολασίμων ἡμερῶν, ἐν ὀνόματι τῶν ἁγίων ἐκάστης νήσου Τιμοθέου καὶ Μαύρας, Ἰάσονος καὶ Σωσιπάτρου, Σπυρίδωνος, Γερασίμου, Διονυσίου, Θεοδώρας καὶ πολλῶν ἄλλων, παρεστίνετο ἐν ὅλῳ μετὰ τῶν Κυριακῶν καὶ τῶν λοιπῶν μεγάλων ἑορτῶν ἐπὶ ἑτέροις τρεῖς μῆνας τοῦλάχιστον ὥστε ἀληθῶς εἰπεῖν τὰ ἰόνια δικαστήρια μόνον ἑξ μῆνας εἰργάζοντο.

Ἐπεθύμουν νὰ τολμήσῃ τις νὰ παρακινήσῃ Ζακύνθιον τοῦ λαοῦ γυναῖκα, ἢ καὶ μεταξὺ τῆς ἀρχοντικῆς τάξεως παλαιότεραν τινα, νὰ ἐργασθῇ, κεντήσῃ ἢ ράψῃ ἐσπέραν Σαββάτου ἢ παραμονὴν ἑορτῆς. . . Ὅστις εἶδε τὸ ἐκπεπληγμένον κίνημα, τὴν διαστολὴν τῶν χειλέων καὶ τὴν συνοφρύωσιν τοῦ μετώπου καὶ ἤκουσε τὸ ἀφελὲς ἐπιφώνημα τῆς γυναικὸς ταύτης, ἐκεῖνος καὶ μόνος γινώσκει μέχρι τί-
νος βαθμοῦ εἰσιν αἱ προλήψεις ἐρριζωμέναι εἰς τὸν Ζακύνθιον λαόν.

Ἡ ψευδομαρτυρία ἐπιπολάζει εἴπερ τινὶ καὶ ἄλλῳ παρὰ τῷ λαῷ τούτῳ, ὅντινα διὰ τὸ φιλόθρησκον, τὸ φιλεκκλησίον καὶ τὴν δεισιδαιμονίαν ἤθελέ τις εὐλόγως πιστεύσει φιλαληθέστατον· καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι τὸ στυγερὸν τοῦτο ἁμάρτημα πανταχοῦ τοῦ κόσμου ὅπου ἐπικρατεῖ ἡ κλοπὴ ἢ ἡ δολοφονία, παρομαρτεῖ εἰς αὐτὰ ὡς ἐγκλήματα βά-
σιν ἔχοντα κυρίως τὸν δόλον καὶ τὸ ψεῦδος, ἀλλ' ἐν Ζακύνθῳ ἡ ἐπίτασις τῆς ψευδομαρτυρίας δὲν πηγάζει κυρίως ἐκ τῆς τάσεως τῶν κατοίκων πρὸς τὸ ἐκδικεῖν κρυφῇ καὶ δολίως οἰκιακὰ ἢ δημόσια πά-
θη. Αὐτὴ ἡ ὑπερβολὴ τῆς λατρείας, αὐτὴ ἡ δεισιδαιμονία, περὶ ἧς ποιούμεθα λόγον, ἐστὶν ἡ κυρία αἰτία τῆς ψευδομαρτυρίας· διότι ὁ ἀληθῶς σεβά-
σμιος προστάτης τῆς νήσου ἐπίσκοπος Αἰγίνης Διο-
νύσιος ἔκρυπεν ἐν γνώσει καὶ οὐδέποτε ἐμαρτύρησε τὸν φονέα τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ. Οὕτω πράξις γενναία καὶ θαυμαστή, παρεξηγηθεῖσα, ἔσπειρε τὴν τοῦ

ψεύδους διαφθορὰν ἐν λαῷ οὐχὶ μικρὰ τὰ καλὰ κα-
κτημένῳ.

Πρὶν ἢ ἐγκαταλίπω τὸ περὶ δεισιδαιμονίας κεφάλαιον καλὸν κρίνω νὰ μεταφράσω εἰς τὸν ἀνγλῶ-
στην παράδοξόν τινα διήγησιν, ἣν ὁ κατὰ τὰ 1794 — 1795 ἔτη ἐπισκεφθεὶς τὴν νήσον Σικελὸς Εὐε-
ριος Σκρόφανις καταγράφει ἐν τῷ περὶ Ἑλλάδος
συγγράμματι αὐτοῦ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς δεισιδαιμο-
νίας τῶν Ζακύνθιων. « Ἀνχμφιδόλως, ἀγαπητὴ μου
Α. . . , εἶσαι πεπεισμένη ὅτι αἱ μᾶλλον εὐαίσθητοι
γυναῖκες εἶναι κατ' ἀνάγκην καὶ μᾶλλον δεισιδαί-
μονες. Θαυμάζουσα τὴν Σαπφῶ ῥιπτομένην εἰς τὴν
θάλασσαν καὶ τὴν Κλοιλίαν διακολυμβῶσαν τὸν Τί-
βεριν, ἐφαντάσθης ὅτι δὲν ἀπικντώνται πλέον γυ-
ναῖκες τοιοῦτου χαρακτῆρος. Λοιπὸν, μάθε τί ἐπρα-
ξεν ἐν Ζακύνθῳ νέα κόρη ἱκανὴ νὰ πράξῃ τὰ μέγι-
στα, ἂν ἔζη μεταξὺ τῶν πάλαι Ἑλλήνων ἢ Ῥω-
μαίων. Ἡ Ἑλένη Ματαράγκα, εἰκοσαέτις τὴν ἡλι-
κίαν εἶδεν ἀποθνήσκοντα ἐν ὀλίγαις ἡμέραις νέον
τινὰ τοῦ χωρίου αὐτῆς τὸν ὅποιον εἶχεν ἀγαπήσει.
Ἐμελλε νὰ νυμφευθῇ αὐτὸν, ἀλλ' οἱ γονεῖς τῆς τῇ
ἔδωσαν ἄλλον, λόγῳ συμφέροντος. Τὴν πρώτην
μετὰ τὴν κηδείαν νύκτα, ἡ Ἑλένη εἶδε τὸ φάντασμα
τοῦ ἐρωμένου ὄρθιον καὶ σιωπηλὸν παρὰ τὴν κλίνην
τῆς. Εἶδε δ' αὐτὸ καὶ τὴν δευτέραν καὶ τὴν τρίταν
νύκτα ἀλλεπαλλήλως. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν φαντά-
ζεται ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ πλανωμένη ἐρχεται καὶ ζη-
τεῖ παρ' αὐτῆς βοήθειαν, διὸ παραγγέλλει καὶ ψάλ-
λονται ὑπὲρ αὐτῆς δύο λειτουργίαι· διανέμει εἰς
τοὺς πτωχοὺς ἄρτον καὶ χρήματα καὶ πέμπει δῶ-
ρον εἰς τὴν μονὴν τῆς Παραγίας ἐν ὠραίῳ παχὺ
πρόβατον. Ἀλλὰ τὸ φάντασμα ἐξηκολούθει ἐμφανι-
ζόμενον τακτικῶς, ἀντὶ δὲ τοῦ μεσονυκτίου, ὡς πρό-
τερον, ἔκτοτε ἐνεφανίζετο εὐθὺς ὡς ἡ νέα ἀπεκοι-
μᾶτο. Πῶς νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπ' αὐτοῦ; Ἡ δεισιδαί-
μονία τῇ χορηγεῖ τὸν τρόπον, καὶ ἰδοὺ αὐτὸς.

» Νύκτα τινα, καθ' ἣν ὁ σύζυγός τῆς ἦτο εἰς τὸ
γειτνιαζόν χωρίον, ἐγείρεται, ἀρπάζει σφυρίον καὶ
καρφίον, μεταβαίνει ἀνυπόδητος εἰς τὸ κοιμητήριον,
ἐκθάπτει τὸ πτώμα τοῦ ἐραστοῦ καὶ καταφρονοῦσα
τὴν δυσωδίαν καὶ τὴν σαπρότητα αὐτοῦ, ἀσπάζε-
ται αὐτὸ ἐπανειλημμένως, βρέχει αὐτὸ διὰ τῶν δα-
κρύων τῆς, τοῦ ἐμπήγει ἔπειτα τέσσαρα παχέα καρ-
φία εἰς τε τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας καί, προσηλώ-
σασα οὕτως αὐτὸ εἰς τὴν γῆν, ἐπανέρχεται εἰς τὸν
οἶκόν τῆς καὶ διέρχεται ἡσύχως τὴν νύκτα· ἔκτοτε
τὸ φάντασμα ἐπαυσεν ἐντελῶς τὰς ἐπισκέψεις του.
Ὅποιον μίγμα πρωτοφανὲς τόλμης, δεισιδαιμονίας
καὶ ἔρωτος ἐν τῇ πράξει ταύτῃ! φαντάσθητι τὴν
νεάνίδα μεταξὺ τοῦ σκότους, πεφοβημένην ὑπὸ
τοῦ φάσματος· ἰδὲ αὐτὴν ἐξερχομένην τῆς οἰκίας,

ψηλαφούσαν περὶ τὸν τάφον τοῦ ἐραστοῦ της, ἀναγνωρίζουσιν τὸ πτώμα, πλησιάζουσιν καὶ ἐκθάπτουσιν αὐτὸ, ὑπομένουσιν τὴν ἀφόρητον δυσωδίαν του, ἐναγκαλιζομένην! . . ὕβριζουσιν αὐτό! . . ὅποια συγκινήσεις! ὅποιος ψυχρὸς ἰδρώς! πόση ταραχὴ τῆς ψυχῆς αὐτῆς φοβουμένης μήπως καταληφθῇ ἐπ' αὐτοφώρῳ! Καὶ ἐν τούτοις ἡ γυνὴ αὕτη, ἥς ἡ εὐαισθησία ἤθελε πανηγυρισθῇ ἄλλοτε ἐν τοῖς θεάτροις τῆς Ἑλλάδος, μικροῦ δεῖν ἐπιμωρεῖτο διὰ θανάτου. Ἡ Ἑλένη ἐξεμυστηρεύθη πρὸς τινὰ φίλην, αὕτη δὲ εἰς τοὺς γονεῖς τοῦ ἀποθανόντος, οἵτινες ἐσπευσαν νὰ καταγγείλῃσι τὴν πράξιν, ζητοῦντες κατὰ τινὰ παλαιὸν νόμον τὸν θάνατον τῆς νεκροφθόρου. Ἀλλ' ὁ πρόβλεπτής Βέμβος ἐκάλυψε τὴν ὑπόθεσιν ταύτην καὶ ἐχρησίμευσεν εἰς τὴν νέαν κόρην ἀντὶ δικηγόρου καὶ προστάτου. Ἀναμφιβόλως ἦτο ἄξιος τῆς ἀρχῆς ἀφ' οὗ ἐγνώριζε τὴν ἀξίαν τῆς εὐαισθησίας.»

Τὴν ἑορτὴν ἢ τὸ πανηγύριον ἐκκλησίας τινὸς πρὸ ἑβδομάδος πολλάκις, συνήθως ὁμῶς τὴν προτεραίαν ἢ πρὸ δύο ἡμερῶν, προαγγέλλουσι τύμπανον καὶ ἄσκαυλος εἰς τὰς ὁδοὺς περιαγόμενα καὶ μανιωδῶς κροτούμενα, παρ' αὐτὰ δὲ δίσκος στρογγύλος ἀργυροῦς μετὰ προεχουσῶν καὶ ἀναγλύπτων εἰκόνων, ὡς πάντες οἱ δῖσκοι τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ζακύνθου, λαίψανα τῆς ἰταλικῆς κατὰ τὸν μεσαιῶνα τέχνης, περιφερόμενος ὑπὸ τὰ παράθυρα τῶν οἰκιῶν ἐξ ὧν βλέπεις παρακύπτοντα γυναικεῖα πρόσωπα καὶ γυναικεῖαν χεῖρα ἐξερχομένην καὶ ρίπτουσιν ὀβολόν, *φάρδινιον* ἢ *μικικίνριον* ἢ *μιτσόν* ἢ *δαρδολίνριον* ἢ ὅπως ἄλλως θέλεις νὰ ὀνομάσῃς τὰ ἀναρίθμητα εἰς ἄκρον τετριμμένα καὶ ἀκατάληπτα ἐκεῖνα νομισμάτια ἅτινα ὑπὸ ἥττον τετριμμένην ὄψιν καὶ ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν *λεπτά* οὐδὲ κἄν εὐρίσκεις ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι, καὶ δι' ὧν πλημμυρίζονται ἢ τε ἀγορὰ καὶ τὰ θυλάκια ἐν ταῖς ἰονίοις νήσοις. — Οὐδαμῶς περιττὸν κρίνω ν' ἀναφέρω ἐνταῦθα ἐν παρεκβάσει ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐνώσεως, εἰς τῶν εἰς Κέρκυραν ἀποσταλέντων ἐλλήνων χωροφυλάκων παρεφρόνησε, μὴ ἐννοῶν τὸν λόγον δι' ὃν τόσα ἀκατάληπτα ὀνόματα ἐδόθησαν εἰς τὰ ἰόνια νομισμάτια· ἰάθη δὲ μόνον ἀφ' οὗ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν γενέθλιον αὐτοῦ Στερῆν, μακρὰν τῆς ἐπιβλαβοῦς ἐπιδράσεως τῶν ὀνομάτων τούτων ἐπὶ τὸν στρατιωτικὸν αὐτοῦ ἐγκέφαλον. — *Sed ad propositum.* Ἡ περιχοραγία αὕτη μουσικὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα *ταμπορλοριάκαρον* περιέρχεται πᾶσαν τὴν μακροσκελὴ πόλιν ἐπαναλαμβάνουσα τοὺς αὐτοὺς ἤχους, ὑπ' αὐτῆς δὲ ταύτης κατὰ τὴν ἑορτάσιμον ἡμέραν ἐξεγειρόμενοι καὶ οἰστρηλατούμενοι σπεύδουσιν εἰς ὄρχησιν καὶ πηδήματα οἱ πανηγυρίζοντες. Ἡ πανηγυρίζουσα ἐκκλησία στολίζεται ἀφ' ἐσπέρας δι' ἀνθέων, μυρσίνης καὶ

σημαίων, παρὰ δὲ τὴν εἴσοδον αὐτῆς ἢ κατὰ τὰς προσόδους καὶ ἐπὶ τῶν ὁδῶν ἐγείρονται ἐκ σκηνίδων ἀψίδες διὰ μυρσινῶν κοσμοῦμεναι καὶ αὐταί, ἀνθέων καὶ σημαίων, καὶ ἐξηρημένως φέρουσιν εἰκόνας παντὸς εἶδους ἐρωτικὰς ἢ πολεμικὰς, κομήτων ἢ βουκόλων, ὑπὸ τῶν ἐνοριτῶν πιθανῶς δανειζομένως πρὸς εὐτρέπισιν τῶν προσόδων τῆς ἐκκλησίας, ὡς ἐν Ἀθήναις, τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα, τοιαῦται εἰκόνες δανείζονται εἰς τοὺς ἐκτιθέντας τὰς λαμπάδας αὐτῶν παντοπώλας. — Παρὰ Ζακυνθίου φίλου μου ἤκουσα ὅτι πολλοὶ τῶν παλαιῶν ἀρχόντων τῆς νήσου ἤρνουντο νὰ παραδῶσιν εἰς τὴν αἰωνιότητα τὴν ἀριστοκρατικὴν αὐτῶν μορφήν διὰ τῆς γρῆφιδος, διότι πολλάκις εἶδον εἰκόνας ἄλλων μεγιστάνων ἀπὸ χειρῶν εἰς χεῖρας νὰ καταντήσωσι ν' ἀναρτηθῶσιν ἐν δημοσίαις πανηγύρεσιν ἔξωθεν τῶν ἐκκλησιῶν. Κατὰ δὲ τινὰ τῶν Ἀγίων Πάντων πανηγυρίων ἐξετέθη πρὸ τινων ἐτῶν ἀρχοντὸς τινος γέροντος ἢ φενακοφόρος εἰκὼν, ἣν οἱ κατιόντες, οἱ κληρονομήσαντες ἔπειτα τό τε λαμπρὸν ὄνομα καὶ τὴν ἔτι λαμπροτέραν περιουσίαν αὐτοῦ, σπεύσαντες κατάρθωσαν νὰ καταβιδάσωσιν. — Πᾶσα ἡ ὁδὸς ἢ πρὸς τὴν ἑορτάζουσιν ἐκκλησίαν ἄγουςα καταλαμβάνεται ἀπὸ πρώτας ὑπὸ τῶν δισκοφόρων τῶν ἄλλων τῆς πόλεως ἐκκλησιῶν, ὑπὸ παιδίων ὀρεγόντων πινάκια εἰς τὰς ἐλεήμονας τῶν διαδοχῶν χεῖρας καὶ ἐξαιτουμένων μικρὸν τι νόμισμα ὑπὲρ τῶν κινητῶν ἐκ τραπεζῶν ἢ ἐδρῶν αὐτοσχεδίων βωμῶν, ὑπὸ ἐπαίτων παντὸς εἶδους τεινόντων τὴν χεῖρα πρὸς πάντας. — Ἐν τόπῳ ἐνθα τοιαῦται συνήθειαι ἐπικρατοῦσιν, εὐεργετικὴ καθίσταται ἡ ὑπαρξίς μικρῶν χαλκίνων νομισμάτων, καὶ διὰ τοῦτο ἐνταῦθα ὑπάρχει πλῆθος ἄπειρον μικρῶν ὀβολῶν· δι' ἐνὸς *φάρδινιου* ἐπισύρεις εἰς σὲ αὐτὸν τὰς εὐλογίας τοῦ οὐρανοῦ, — μὴ ζῆμιῶν αὐτὸν παρὰ πολὺ κατὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ ἑκατονταπλασίου, — καὶ κηρύττεσαι ὑπὸ τοῦ ἐλεουμένου ἀληθῆς εὐεργέτης τῆς ἀνθρωπότητος ἂν ποτε, γενναιοδωρὴα κινούμενος, βίψης εἰς τὴν προτεινομένην παλάμην *παλαιὰν* ἢ *μεγάλην*. — Τὰ παράθυρα τῶν παρὰ τὴν ἐκκλησίαν οἰκιῶν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας φαίνονται κεκοσμημένα ὑπὸ τῶν γυναικεῶν κεφαλῶν τῆς τε οἰκοδομοποιΐας καὶ τῶν ἐπισκεπτομένων αὐτὴν φίλων, αἵτινες, ἐν τοιαύταις ἡμέραις, ἀπὸ πρώτας ἐξερχόμεναι μεταβαίνουσιν εἰς ἐπίσκεψιν αὐτῆς, καὶ παρ' αὐτῇ μέχρι τῆς ἐννάτης ἢ δεκάτης τῆς νυκτὸς διαμένουσι. Κατωτέρω θέλομεν ἰδεῖ πόσῃ σημαντικότητι ἔχουσιν αἱ πολύωροι αὐταὶ ἐπισκέψεις αἱ ἀπὸ ἐνορίας εἰς ἐνορίαν καὶ τμήματος εἰς τμήμα ἐκ διχλειμμάτων γινόμεναι. Ἐν τούτοις συρρέουσι μὲν οἱ προσκυνηταί, δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, κυρίως εἰς τὸ ἀνδρικὸν φύλον ἀνήκοντες, καὶ ἀναβάνει εἰς τὸν οὐρανὸν πρὸς τοὺς ῥώθω-

νας τοῦ Ἀγίου ἢ τῆς Ἀγίας, ἐλισσομένη περὶ κα-
πρῶ ἢ κνίσσα τῶν ἐξωθεν τῆς ἐκκλησίας ὀπτωμέ-
νων τηγανιτῶν, ἀλλ' ἡ λαμπρότης τῆς πανηγύρεως
τὸ ἐσπέρας κορυφοῦται. Εὐθὺς ὡς τὸ λυκαυγὲς πυ-
κνωθῇ εἰς σκοτίαν πᾶσα οἰκία κενοῦται καὶ γυναι-
κεῖον πλήθος χάριεν, καθάριον, φιλοκάλως ἐνδεδυ-
μένον διαπερῇ τὰς ὁδοὺς τῆς Ζακύνθου μεταβαῖνον
εἰς τὴν πανήγυριν, ἐνθα ἀνήφθησαν μὲν φῶτα πολ-
λά, ἐδιπλασιάσθη δὲ ἡ δύναμις τοῦ φουσῶντος τὸν
αὐλὸν καὶ τοῦ τυμπανιστοῦ αἱ χεῖρες μανιωδῶς
κυμβαλίζουσιν, οἱ δὲ τῶν παστελλίων, τῶν τηγανι-
τῶν καὶ τῶν τραγαλίων πωληταὶ μόλις προφθάνουσι
νὰ ὑπηρετῶσιν εἰς τοὺς ἀγοραστὰς. — Κατ' ἐμὲ, τὸ
γυναικεῖον τοῦτο πλήθος εἶναι τὸ κύριον, τὸ ἀληθὲς
γλύκυσμα τῶν πανηγύρεων τούτων καὶ, μεταξὺ
πάντων τῶν τῆς ἐορτῆς κοσμημάτων, αὐτὸ μόνον
ἔλκει τῶν συρρέοντων τοῦ Ἀδάμ ἀπογόνων τὰ βλέμ-
ματτα, διότι πολλάκις αὐτὸ καὶ μόνον τὸ θέλγητρον
καὶ τὰ σώματα αὐτῶν εἰς τὴν πανήγυριν εἴλκυσεν,
ὥς εἰς ἀκρόασιν εὐάρεστον καὶ διδακτικὴν ἢ εἰς θεά-
μα κκινοπρεπὲς καὶ τερπνόν. — Μάσκουλα δὲ καὶ
κώδωνες καὶ φωναὶ καὶ γέλωτες καὶ χοροὶ καὶ θό-
ρυβος παντοῖος καὶ αὐτὸν τὸν βαρὺν τοῦ τυμπάνου
ἦχον καὶ τὸν ὀξὺν τοῦ ἀσκοῦ καλύπτει. Σ.

ΠΑΝΩΡΑ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΣΙΩΠΗΛΗ. Εἰς Χαμαδάν, πόλιν τῆς
Περσίας, ὑπῆρχε ποτὲ Ἀκαδημία ἔχουσα τὸν ἀκό-
λουθον κανονισμόν· «Οἱ Ἀκαδημιακοὶ ἀπαιτεῖται νὰ
σκέπτωνται πολὺ, νὰ γράφωσιν ὀλίγον, καὶ νὰ ὁμι-
λῶσιν ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον.» Ἐνομάζετο δὲ
σιωπηλὴ, καὶ οὐδεὶς ὑπῆρχεν ἐν Περσίᾳ λόγιος μὴ
φλεγόμενος ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἀποτελῇ μέ-
λος αὐτῆς. Ὁ δόκτωρ Ζέβ, συγγραφεὺς ἐξαίρετου
πονήματος ἐπιγραφομένου *Τὸ Φίμωτρον*, ἀκούσας
ὅτι θέσις τις τῆς Ἀκαδημίας ἦτο κενή, ἀνεχώρησεν
ἐκ τῆς ἐπαρχίας εἰς τὴν διέτριβεν, ἦλθεν εἰς Χαμα-
δάν, καὶ παρουσιασθεὶς εἰς τὴν θύραν τῆς Ἀκαδη-
μικῆς αἰθούσης, παρεκάλει τὸν θυρωρὸν νὰ ἐγχει-
ρίσῃ εἰς τὸν πρόεδρον δελτίον φέρον τὰ ἐξῆς· «Ὁ
δόκτωρ Ζέβ ταπεινῶς ἐξαίτεται τὴν κενὴν θέσιν.»
Ὁ θυρωρὸς ἐγχειρίζει τὸ δελτίον, ἀλλὰ, ὅτε δόκτωρ
καὶ ἡ αἰτησίς του ἐφθασαν ἀργά, διότι ἡ θέσις εἶχε
πληρωθῇ. Οἱ Ἀκαδημιακοὶ ἐλυπήθησαν διὰ τοῦτο,
διότι μόλις πρὸ ὀλίγου εἶχον δεχθῇ ἐν τῇ χορείᾳ
αὐτῶν ἑτερόν τινα εὐφραδῇ αὐλικὸν ὑποψήφιον, οὗ-
τινος ἡ ζωρὰ καὶ χάρις εὐγλωττία διήγειρε τὸν
θαυμασμόν εἰς ὅλας τὰς συναναστροφάς· ἠναγκά-
ζοντο δὲ τοιοῦτοτρόπως νὰ ἀποβάλλωσι τὸν δόκτορα
Ζέβ, τὴν μάστιγα τῶν φλυάρων, καὶ ἄνδρα ὡς ἐ-

καῖνον πεπαιδευμένον. Ὁ πρόεδρος μέλλων νὰ ἀναγ-
γείλῃ εἰς αὐτὸν τὴν μὴ παραδοχὴν του, εὐρίσκετο
εἰς μεγίστην ἀμηχανίαν. Σκεφθεὶς ὀλίγον ἔλαβε πο-
τήριον δ' ἐπλήρωσεν ὕδατος, ἀλλ' εἰς τοιοῦτον τρό-
πον ὥστε μίᾳ περιπλέον σταγὼν ἤθελεν ὑπερεχειλί-
σει αὐτό. Ἐνευσε δὲ νὰ φέρωσι τὸν ὑποψήφιον, ὅστις
ἐνεφανίσθη ἡσύχως, ἀπλοῖκος καὶ κόσμιος. Ὁ πρόε-
δρος ἠγέρθη, καὶ μεταξὺ βαθείας σιωπῆς, οὐδὲ λέξιν
προφέρειν, τῷ ἔδειξε θλιβερώς τὸ ἐμβληματικὸν πο-
τήριον. Ὁ δόκτωρ ἐνόησεν εὐθὺς ὅτι δὲν ὑπῆρχε πλέον
θέσις κενή· ἀλλὰ χωρὶς ν' ἀπομακρυνθῇ, ἐσκέπτετο
πῶς νὰ ἐκφράσῃ τοῦτο· «εἰς περιπλέον δὲν βλάπτει.»
Ἰδὼν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ φύλλον ῥόδου κύπτει, τὸ
λαμβάνει, καὶ τὸ θέτει τάσιν ἐλαφρῶς ἐπὶ τῆς ἐπι-
φανείας τοῦ ὕδατος ὅσον οὐδὲ ῥανίς νὰ χρυθῇ. Εἰς τὴν
εὐφρᾶ ταύτην ἀπόκρισιν πάντες ἐχειροκρότησαν, ἡ-
θέτησαν τὸν κανονισμόν καὶ ἐδέχθησαν τὸν αἰτοῦν-
τα. Τῷ παρουσιάσαν δὲ τὸ βιβλίον τῶν ἐγγραφῶν
ὅπου οἱ ἐκλεχθέντες κατέγραφον τὰ ὀνόματα αὐτῶν.
Ἐνεγράφη δὲ καὶ δὲν ἔμενεν εἰμὴ μόνον νὰ προφέρῃ
κατὰ τὸ σύνθηρος εὐχαριστήριόν τινα φράσιν. Ἀλλ'
ὁ δόκτωρ, ἀληθὲς σιωπηλὸς ἀκαδημιακός, νῦν χαρί-
στησε κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον μὴ ἐκφράσας
μήτε λέξιν. Ἐχάραξε τὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν, (ἑκατὸν
ὄντων τῶν συναδέλφων αὐτοῦ), ἔπειτα θέσας μηδὲν
πρὸ τοῦ ἀριθμοῦ, ἔγραψε κάτωθεν· — «Δὲν ἀξίζου-
σιν οὔτε πλειότερον, οὔτε ὀλιγώτερον (0100).» Ὁ
πρόεδρος ἀπεκρίθη εἰς τὸν ταπεινὸν δόκτορα μὲ
ἄπειρον εὐγένειαν ὅσῃν καὶ εὐφύτῃν, θείς τὸν ἀριθ-
μὸν *ἑκατὸν* πρὸ τοῦ *ἑκατόν*, καὶ γράψας· — *Ἀξίζουσι*
δεκάκις πλειότερον.» — (1100.) Φ. Α. Μ.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Ἐξέτασον, θέλεις ἰδεῖ, ἀνῆκα στὴν χιμεῖαν,
Καὶ ἂν, ὦ φίλων ἄριστε, τὴν κεφαλὴν μου λάβῃς,
Σ' ἐπερικέκλωσα εὐθὺς εἰς ὥρας στιγμὴν μίαν,
Μάγον μὴ με ἐκλάβῃς.

Καὶ πάλιν ἂν ἐπιθυμῇς τὰ ἀφανέτα μέρη,
(Τὴν μέσσην καὶ τοὺς πόδας,)
Νὰ λάβῃς, ἰδοὺ παρευθὺς ἡ τύχ' ἄλλου μὲ φέρει.

Σ' τὰς Κυβερνήσεις ὅλας,
Σ' τοὺς ὑπουργοὺς στοὺς βασιλεῖς
Καθίσταμαι πόρος ζωῆς.

Καὶ πάλιν ἂν τῆς λέξεως ταύτης τὸ πρῶτον γράμμα,
Θελήσῃς ν' ἀποβάλῃς,
Σ' ἐννοίας ὅλας ἄλλης,
Ἐμπίπτω βαθὺ χάσμα.

Θέλει ψιλὴν

Σ' τὴν κεφαλὴν,

Ἐγὼ δὲ ὑφικέρυφος θὲ μένω εἰς τὴν γῆν.

Φ. Α. Μ.